

TEKEN	KAART	NAAM -----
4	Wk -- (Wk 15)	
11.1	Wk --	EMPIRE BLESSING
10.4	Wk --	LOOK-OUT
+++		FOSCOLO
9,8	Wk --	PRANGENHOF
9,4	Wk --	

Jan JACOBSEN

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANS AMBACHT (5)

33ste Begin. Sint-Mariekerke-Oost 2. (1)

door J.B. DREESSEN

Het 33ste Begin van 's Heerwoutermansambacht omvatte het tweede oostelijk deel van het toenmalige Mariakerke, en was als het ware de verlenging van het 32ste Begin (2).

Als het op één na kleinste Begin van 's Heerwoutermansambacht biedt het maar een magere oogst aan toponiemen, maar er zijn er dan wel een paar belangrijke bij voor de oudste geschiedenis van Oostende.

Volgens de in referte aangehaalde Ommeloper uit 1559 (3) luidde de omschrijving van het 33ste Begin als volgt :

Beghinnende oostwaert over vanden voors(eiden) stucke, oostwaert over den HOUDEN SLUISVLIET, tusschen den DYCKERSGRACHT jeghens de ZEEDYCK en de DUNE al ande de noordtzyde, den OUDEN OOSTENDSCHEN WATERGANG ande zuudtzyde ende zom andt oosthende, metten westh(ende) anden SLUUSVLIET ende heet den POORTHOUCK.

De oppervlakte ervan was 36 gemeten en 31 roeden.

1 gemet = 0,442368 ha zodat het stuk bij benadering 16 ha was.

Op een hedendaagse kaart zou het stuk zich als een rechthoekige driehoek situeren met de kortste rechthoekzijde (den HOUDEN SLUISVLIET) langs de Northlaan vanaf de Vredestraat tot op de Zeedijk en met de langste rechthoekzijde (den DYCKERSGRACHT jeghens de ZEEDYCK en de DUNE) op de Zeedijk (Northlaan) tot aan het Palace Hotel complex. De schuine zijde (den OUDEN OOSTENDSCHE WATERGANCK) zou dan de verbindingslijn zijn tussen de Vredestraat en het Palace Hotel complex.

We nemen nu even de toponiemen onder de loep.

OUDE SLUISVLIET : ...oostwaert over den houden sluusvliet...elders
...breefts anden ouden sluusvliet...

Het gaat hier waarschijnlijk om een VROEGERE SLUISVLIET van het ambacht die vermoedelijk uit de 13e eeuw dateert. Komt voor op de Kaart van het Brugse Vrije van Pourbus uit 1562.

DIJKGRACHT : ...tusschen den dyckersgracht jeghens de zeedyck ende de dune al ande noordtzyde...

De DYCKERSGRACHT was een afwateringsgracht die aan de zuidkant lag van de omstreeks 1390 door

het Brugse Vrije aangelegde ZEEDYCK. Deze zeedijk lag uiteraard achter de DUNE, want de duinen waren grafelijk bezit.

OUDEN OOSTENDSE WATERGANG : ...den ouden oostendschen watergang ande zuudtzyde ende zom andt oosthende...

Het gaat hier over de eerste Oostendse Watergang die in 1285 gerealiseerd werd door uitdieping en verbreding van wat vermoedelijk het TERSTREEP VLIETKEN was, oostelijk van wat nu de Steense Dijk is (4).

POORTHOEK : ...ende heet den poorthouck...

Het Begin heette den POORTHOUCK. De naam komt waarschijnlijk van de benaming van een bepaald perceel in het Begin dat POORTSTICK noemde. VERDAM (5) geeft bij poort, porte = poort, grote deur. Heeft waarschijnlijk te maken met een afsluiting die kon geopend en gesloten worden.

POORTSTUK (het) : ...ende es op de noordts(yde) vele korts ende heet tpootstick...

Zie hiervoor onder POORTHOEK.

TEGELRIESTUKJE : ...metten oostsyde an antheunis genelles cum suis teghelriestickxken met een cleen leemen huiskin op den zuudtwesth(ender) daeropstaende toebehoren(de) jan vanden weghe daer hij in wuent...

Een stuk land dat geheel of gedeeltelijk uitgebakken of uitgebrikt was. Waarschijnlijk was hier een steenbakker aan het werk wat dan meteen verklaring is voor dat CLEEN LEEMEN HUISKIN dat daarop staat en toebehoort aan Jan VAN DEN WEGHE die daar woont. Waarschijnlijk was hij de steenbakker. Van twee andere percelen die daar naast liggen zegt men dat het eene EEN ONEFFEN STICK was, terwijl het andere UUTGHETHEGELT was. Beide aanduidingen bevestigen de steenbakkersactiviteit.

AAN DE SLAG VAN DE DUIN : ...an de slaeghen van den dunen...

Een doorgang (weg) in de duin. Vergelijk met het huidige VOSSESLAG in Klemskerke. Merkwaardig is dat die SLAG van de duin voorkomt in de omgeving van de plaats waar de Oude Oostendse Watergang doodloopt tegen de duinen. Het laatste stuk waarbij de naam nog voorkomt is tenandere UUTGHEDYKT d.w.z. dat de klei van het stuk gebruikt was geworden om een deel van de dijk te maken of te versterken.

Tot daar onze verkenning van dit derde Begin van Mariakerke waaruit blijkt dat Mariakerke in 1559 gering van oppervlakte was.

- Bronnen : (1) R.A. Brugge. Fonds Jonckheere. Nr. 1290.
(2) J.B. Dreesen. Tijdschrift De Plate. Blz. 91/217.
(3) R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 1559. 33ste Begin.

- (4) Vlietinck. Cartulaire d'Ostende. Blz. 76. Conventie van januari 1285 m.b.t. eerste Oostendse Watergang.
(5) J. Verdam. Middelnederlands Handwoordenboek.

OOSTENDE TIJDENS DE EERSTE WERELDOORLOG (21)

door Aimé SMISSAERT (+)

De Duitschers gaan voort met rekwisities te doen. Zoo eischten zij, deze laatste dagen, overal, bij de aannemers de pottebuizen op, om ze in waggons te laden, waarschijnlijk om ze naar hun land te sturen ! 't Kan hun, immers alles dienen !

Van morgen af zullen ze rondgaan naar al de cigarenwinkels om te weten hoeveel cigaren er nog in Oostende voorhanden zijn. Cigaretten, dat en is hier niet meer ! Z'hebben reeds al de pakjes bijgehaald !

De Middelbare school voor meisjes schijnt het middendepot dezer heeren te zijn : met gansche karrevrachten te gelijk wordt er daar van alles binnen gedaan... Hunne aardappelen en groenten leggen ze... te bewaren in het voormalig Inlichtingsbureau ten stadhuize. Eindelijk hunne wijnen en likeuren, of liever 't gene nog overschiet van de massas drank, hier door hen gestolen, ligt geborgen in de kelders van het "Hôtel du Bassin", Keizerskaai, en in het huis, hoek Kerkstraat en Ooststraat, laatst bewoond door M. Charles DEPAUW.

Tot in ons Burgelijk Hospitaal toe ontbinden zij van hun duivels : er zitten daar een 40 tal Duitschers, allen kloeke boutens, sterke matrozen, wien men het vier uit het aangezicht zou slaan, en die heeren smullen en teren daar dat het een plezier is ! De arme Duitsers van 't Godshuis hebben schier geen stoel meer om op te zitten, geen tafel meer om aan te eten : de "sauerkrautfresser" gebruiken alles !

Daar wij van 't Hospitaal spreken, deze week hebben de Duitschers het militair hospitaal geledigd, de gewonden, die niet konden vervoerd worden, naar het Burgelijk Hospitaal overgebracht. Verleden Maandag werden 3 groote autos, met bedden, beddegoed enz. geladen, van het eene hospitaal ('t Militair) naar het ander overgebracht.

Gister overleden, in het Hospitaal, 5 Duitschers; heden voor 10 ure, hadden reeds 5 andere de pijp aan Maarten gegeven - en zoo gaat het alle dagen, in middelmate 4 per dag ! Thans liggen nog 3 Fransche gekwetsten in ons hospitaal !

De 8 ure mis, in de HH. Petrus en Pauluskerk, werd wederom door een Duitse almoesenier gedaan en door tal van Duitschers bijgewoond (1).

Ook in de Engelsche kerk der Langestraat werd heden morgen een dienst gedaan. Gister avond laat werden daar stoven binnen gedaan voor de verwarming.

Rond 10 1/2 ure komt van Middelkerke een tram toe, met 84 mensen van Lombartzyde. Die mensen zaten gedurende 5 weken, dag op dag, opgesloten in den kelder van M. DELAEY te Lombartzyde. Zij kregen eten van de Duitschers, doch mochten schier uit den kelder niet komen, tenzij om hun gevoeg te doen. Zaterdag kregen zij bevel te vertrekken; zij gingen te voet tot aan Middelkerke, waar deze morgen een tram hen kwam afhalen. Zij werden door de